

LEMPÄÄLÄN KUNTA

Sääksjärven osayleiskaavan eteläosan täydentävät luontonselvitykset

Raportti



14.2.2022

Sisällysluettelo

1	JOHDANTO	1
2	SELVITYSALUE	1
3	MENETELMÄT JA AINEISTO	2
3.1	Lähtötiedot	2
3.2	Lajiston ja luontokohteiden arvottaminen.....	2
3.2.1	Arvokkaiden luontokohteiden luokittelu.....	2
3.2.2	Uhanalaisuusluokitus.....	3
3.2.3	Luontodirektiivin liite IV(a)	4
3.3	Maastoinventoinnit	4
3.3.1	Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys	4
3.3.2	Liito-oravaselvitys.....	4
3.3.3	Linnustonselvitys	4
4	EPÄVARMUUSTEKIJÄT	5
5	TULOKSET	5
5.1	Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen tulokset	5
5.1.1	Kasvillisuuden yleiskuvaus.....	5
5.1.2	Arvokkaat luontokohteet ja lajit.....	7
5.2	Liito-oravaselvityksen tulokset	9
5.3	Linnustonselvityksen tulokset	9
5.3.1	Yleistä.....	9
5.3.2	Huomionarvoiset lintulajit.....	10
6	JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET	12
	LÄHTEET	13

Paikkatietoaineistot:

Pohjakartat © Maanmittauslaitos 2021

Raportin valokuvat © FCG Finnish Consulting Group Oy / Marja Nuottajärvi

Kannen kuva: © FCG Finnish Consulting Group Oy / Marja Nuottajärvi

14.2.2022

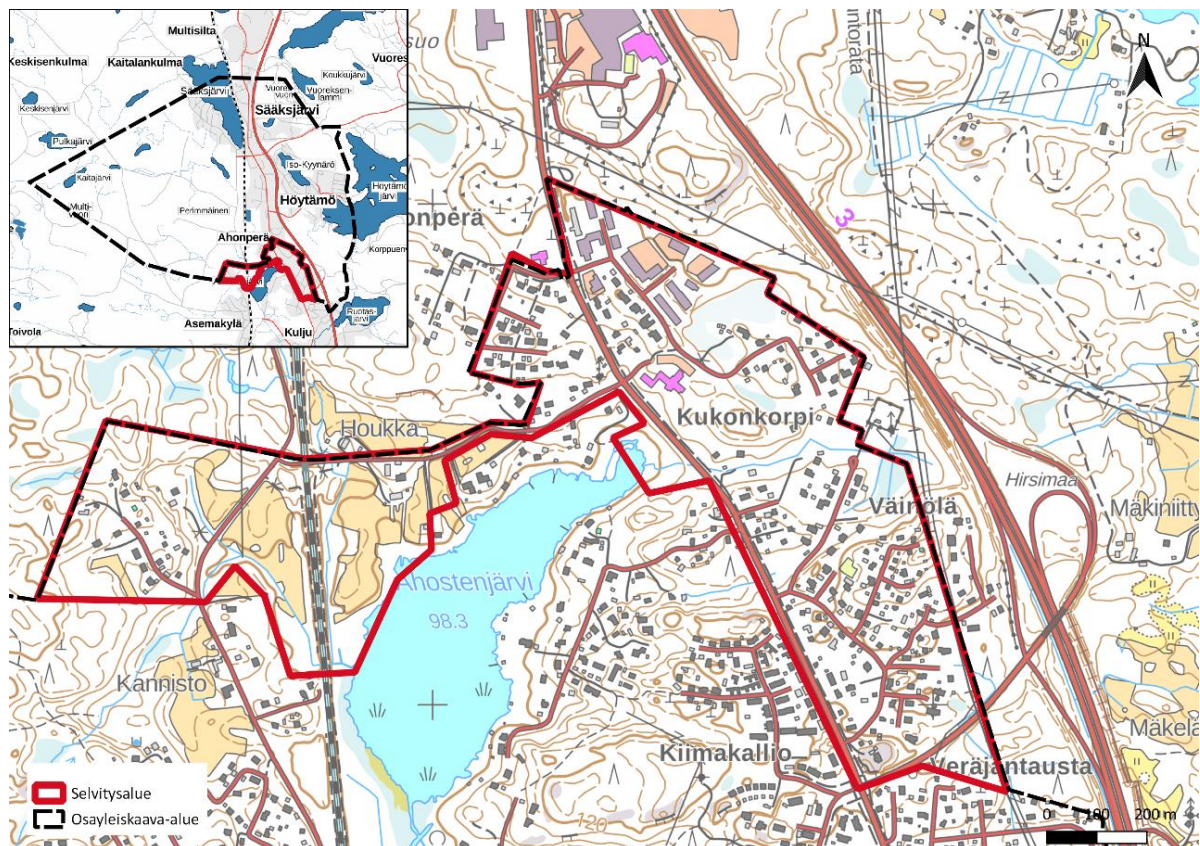
Sääksjärven osayleiskaavan eteläosan täydentävät luontoselvitykset

1 JOHDANTO

Lempäälän Sääksjärven osayleiskaava-alueelle on aiemmin laadittu kasvillisuus- ja luontotyyppi- sekä liito-oravaselvitys vuonna 2018 (FCG 2018) ja linnustoseelvitys vuonna 2020 (FCG 2020). Tämä työ täydentää laadittuja selvityksiä osayleiskaava-alueen eteläosan alueelta, josta aiempia selvityksiä ei ole laadittu. Työssä on laadittu alueelta kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys, liito-oravaselvitys sekä linnustoseelvitys. Lisäksi on tarkasteltu uhanalaisten sekä luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien esiintymispotentiaalia alueella. Selvityksen ovat laatineet FCG Finnish Consulting Group Oy:n biologit FM Tiina Mäkelä ja FM Marja Nuottajärvi.

2 SELVITYSALUE

Selvitysalue kattaa Sääksjärven osayleiskaava-alueen eteläosaan, Väinölän ja Kukonkorven alueille, Ahostenjärven pohjoispuolelle sijoittuvan, noin 75 hehtaarin laajuisen alueen. Selvitysalueiden rajaus ja sijainti on esitetty kuvassa 1.



Kuva 1. Selvitysalue sijaitsee Lempäälässä, Sääksjärven osayleiskaava-alueen eteläosassa.

14.2.2022

3 MENETELMÄT JA AINEISTO

3.1 Lähtötiedot

Selvityksen työvaiheet olivat lähtöaineiston koonti ja analysointi, maastoinventoinnit sekä raportointi. Selvitystä laadittaessa on otettu huomioon ympäristöviranomaisten antama yleinen ohjeistus:

- Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi –kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. – Suomen ympäristökeskus, Ympäristö-opas-sarja 109, Helsinki;
- Huttunen, A. & Pahtamaa, T. 2002: Luontoselvitykset yleis- ja asemakaavoissa. – Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen moniste 24, Oulu

Lähtötietoina on käytetty mm. seuraavia lähteitä:

- Lajitietokannan havainnot (Laji.fi 2021)
- Avoin tieto –palvelu (Suomen ympäristökeskus 2021)
- Aiemmat luontoselvitykset:
 - Säöksjärven OYK luontoselvitys (FCG 2018)
 - Säöksjärven OYK linnustonselvitys (FCG 2020)
 - Lempäälän arvokkaat luontokohteet (Laamanen, K. & Soininen, S. 2014)
 - Pirkanmaan liitto, Ramboll 2014: Pirkanmaan ekologinen verkosto, Pirkanmaan maakuntakaava 2040.
- Metsäkeskuksen luonnon monimuotoisuuskohteet paikkatietomuodossa mukaan lukien METSO-kohteet (Metsäkeskus)

3.2 Lajiston ja luontokohteiden arvottaminen

3.2.1 Arvokkaiden luontokohteiden luokittelu

Arvokkaiksi luontotyypeiksi luetaan kohteet, joiden olemassaolo merkittävästi lisää alueen luontoarvoja. Merkittävimmät tällaiset ympäristötyypit on lueteltu Suomen luonnonsuojelulaissa (LSL 29 §) ja niiden olemassaolo on lailla turvattu sen jälkeen, kun alueellinen ELY-keskus on tehnyt niistä rajauspäätöksen ja saattanut sen maanomistajan tiedoksi. Metsälaki (Metsäl 10 §) määrittelee metsätaloustoimissa huomioon otettavia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, jotka ilmentävät luonnon monimuotoisuutta talousmetsäalueilla. Metsälakia ei sovelleta asemakaava-alueilla, mutta metsälain määrittely luontokohteista toimii indikaattorina alueellisista luontoarvoista. Vesilain suojeltavat vesiluontotyyppit on esitetty vesilain (587/2011) 2. luvun 11 §:ssä. Arvokkaalla luontotyyppillä esiintyy usein myös arvokasta eliölajistoa.

Luontokohteiden arvotuskriteereinä käytettiin uuden Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi -oppaan (Luonnos, syyskuu 2021) mukaista luokittelua, joka on neliportainen:

14.2.2022

Luokka 1) Lainsäädännöllä turvatut kohteet, joita ovat luonnonsuojelualueet, Natura 2000 -alueet, suojeluun varatut alueet, LSL:lla suojeltujen luontotyyppien rajatut esiintymät, vesilain suojeltujen luontotyyppien esiintymät, luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikat, erityisesti suojeltavien lajien, luontodirektiivin liitteen II lajien ja lintudirektiivin liitteen I lajien rajatut esiintymät. Yksityiskohtaisessa suunnittelussa luokkaan kuuluvat lisäksi seuraavat kohteet: luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien tärkeät kulkuyhteydet ja siirtymäreitit (liito-orava, lepakot), luonnonmuistomerkit ja LSL 39 § 2 momentin mukaiset merkityt pesäpuut.

Luokka 2) Erityisen tärkeät kohteet: Luokan kohteet ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä. Luokan kriteerejä ovat esimerkiksi alueen tärkeys ekologisen verkoston kannalta sekä luontotyyppien ja lajien uhanalaisuus, hallinnollinen asema ja esiintymien merkittävyys. Luokkaan kuuluvat muun muassa luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat merkittävät kokonaisuudet sekä etenkin uhanalaisten, mutta myös muiden, kuten luontodirektiivin luontotyyppien tai erityisesti suojeltavien lajien merkittävät esiintymät. Myös lintudirektiivin liitteen I lajeille ja niitä vastaaville muuttolinnuille tärkeät kohteet kuuluvat tähän luokkaan. Luokkaan kuuluminen edellyttää aina tapauskohtaista harkintaa.

Luokka 3) Monimuotoisuutta turvaavat kohteet: Luokan kohteet ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä. Luokan kriteerejä ovat esimerkiksi alueen tärkeys ekologisen verkoston kannalta sekä luontotyyppien ja lajien uhanalaisuus, hallinnollinen asema ja esiintymien merkittävyys. Luokkaan kuuluvat muun muassa uhanalaisten sekä luontodirektiivin luontotyyppien ja lajien muut kuin merkittävät esiintymät, luontotyyppi- ja lajiesiintymien muut kuin merkittävät kokonaisuudet sekä maakunnalle ominaisten luontotyyppien merkittävät esiintymät. Luokkaan kuuluvat myös muut huomioon otavat kohteet, kuten monimuotoisuuden kannalta merkittävien, mutta toistaiseksi puutteellisesti tunnettujen (DD) luontotyyppien esiintymät. Luokkaan sisältyvät lisäksi ekologisen verkoston kannalta tärkeät kohteet sekä luokkiin 1 ja 2 sijoittuvien kohteiden suojavyöhykkeet ja muut lähiympäristöt.

Luokka 4) Muut huomionarvoiset kohteet: Esimerkiksi lajien tai luontotyyppien jatkuvaa hoitoa (esimerkiksi haitallisten vieraslajien poistamista) tai ennallistamistoimia (esimerkiksi metsäojitettujen soiden ennallistaminen) vaativia esiintymiä, joiden tila voi näiden toimien seurauksena parantua. Aktiiviset toimet eivät ole luokkaan kuulumisen ehto, vaan luokkaan voi sijoittua kohteita, jotka palautuvat itsestään luonnontilaan, mikäli kohteet jätetään maankäytön muutosten ulkopuolelle. Luokkaan voidaan lukea kuuluviksi myös ekologisia yhteyksiä tukevat kohteet ja kohteet, joilla voidaan tehdä ekologisten yhteyksien tilaa parantavia toimenpiteitä. Arvoluokkaan kuuluvat myös yksittäiset huomionarvoiset ja pienpiirteiset luonnonarvot, jotka voivat sijaita hyvinkin muuttuneessa ympäristössä. Tällaisia ovat esimerkiksi taajama-alueilla kasvavat yksittäiset suuret tai vanhat puuyksilöt, jotka voidaan ottaa huomioon yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

3.2.2 Uhanalaisuusluokitus

Suomen luontotyyppien uhanalaisuusluokitus pohjautuu Suomen luontotyyppien uusimpaan uhanalaisarviointiin (Raunio & Kontula (toim.) 2018). Uhanalaisten luontotyyppien arvioinnissa käytetyt uhanalaisluokat vastaavat pääpiirteissään lajien uhanalaisuustarkastelussa käytettyä luokittelua. Uhanalaisia ovat äärimmäisen uhanalaiset (CR), erittäin uhanalaiset (EN) ja vaarantuneet (VU) luontotyytit. Nisäkkäiden osalta uhanalaisuusarviointi on päivitetty vuonna 2019 (Hyvärinen ym. (toim.) 2019). Uhanalaisia ovat äärimmäisen uhanalaiset (CR), erittäin uhanalaiset (EN) ja vaarantuneet (VU) lajit. Silmälläpidettävät (NT) lajit eivät ole uhanalaisia lajeja.

14.2.2022

3.2.3 Luontodirektiivin liite IV(a)

EU:n Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajilistaan kuuluvat mm. kaikki lepakkolajimme sekä liito-orava. Luonnonsuojelulain 49 §:n mukaan lajilistan lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä. Esimerkiksi lepakoiden osalta näitä ovat lisääntymispaikat sekä talveh-
timispaikat.

3.3 Maastoinventoinnit

3.3.1 Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys

Kasvillisuus ja luontotyyppiselvityksen maastotyöt laadittiin 16.5. ja 13.8.2021. Maastotöistä vastasi-
vat FM biologit Tiina Mäkelä ja Marja Nuottajärvi.

Työn tavoitteena oli selvittää alueella esiintyvät rauhoitetut, silmälläpidettävät, uhanalaiset tai alu-
eellisesti uhanalaiset kasvilajit sekä muu huomionarvoinen lajisto. Luontotyypeistä selvitettiin uhan-
alaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit sekä metsälain (10 §), vesilain (2. luku 11 §) ja luonnonsuo-
jelulain (29 §) mukaiset suojeltavat luontotyypit sekä mahdolliset muut arvokkaat luontokohteet
(esim. paahdeympäristöt).

3.3.2 Liito-oravaselvitys

Liito-oravaselvityksen maastotyöt laadittiin 16.5.2021. Maastotöistä vastasi FM biologi Tiina Mäkelä.

Liito-oravaselvitys tehtiin papanakartoitusmenetelmällä ohjeistuksen ”Euroopan unionin luontodi-
rektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt” (Nieminen & Ahola (toim.) 2017 mukaisesti. Maas-
tossa inventoitiin kaikki selvitysalueella sijaitsevat liito-oravalle soveltuvaksi arvioidut metsäalueet.
Tällaisia ovat ensisijaisesti varttuvat ja varttuneet kuusi- ja sekametsät. Liito-oravien elinympäristöiksi
soveltuvien metsäkuvioiden lisäksi inventoitiin niiden läheisyyteen sijoittuvat nuoremmat sekamet-
säkuviot, mikäli niillä sijaitsevat järeämpiä kolohaapoja pesäpuiksi.

Liito-oravan elinympäristöksi soveltuvilla metsäkuviolla tarkistettiin haapojen ja kookkaiden kuusten
tyvät liito-oravan jätöspapanoiden varalta. Jos jätöksiä havaittiin, etsittiin alueelle sijoittuvia mahdol-
lisesti pesäpaikkoina toimivia koloja, risupesä ja pönttöjä. Havaittujen papanapuiden, kolopuiden ja
mahdollisten pesäpuiden sijainnit tallennetaan menetelmässä käsi-GPS:llä. Maastotarkastelun aikana
havainnoitiin myös liito-oravalle soveltuvia kulkuyhteyksiä, ruokailualueita ja soveltuvilla elinympä-
ristöille sijoittuvia kolopuita.

3.3.3 Linnustoselvitys

Linnustoselvityksen päivämäärät ja kartoituspäivien säätilat on esitetty taulukossa 1. Maastotöistä
vastasi FM biologi Tiina Mäkelä.

Kartoituksissa selvitysalue kuljettiin ristiin rastiin läpi kartoituslaskentamenetelmällä, välillä pysäh-
tyen kuuntelemaan ja kirjaamaan havaintoja ylös. Kartoitukset tehtiin aamuyön ja aamupäivän ai-
kana, noin klo 4:00-9:30 välisenä aikana, jolloin lintujen aktiivisuus on suurinta. Huomionarvoisten
lajien havaintopaikat ja reviirit merkittiin suurimittakaavaisille kartoille. Linnustoselvityksen havain-
tojen perusteella määriteltiin mahdolliset arvokkaat arvokkaat osa-alueet ja niiden suojelun
vaatimukset.

14.2.2022

Taulukko 1. Linnustokartoitusten päivämäärät ja säätilat.

Päivämäärä	Lämpötila	Tuulen voimakkuus	Pilvisuus
12.5.2021	+13 °C .. +21°C	2-3 m/s	0/8
11.6.2021	+18°C .. +23°C	2-3 m/s	0/8

4 EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Maastoinventoinneista ovat vastanneet kartoitettavien luontotyyppien ja lajiston sekä eri lajiryhmien kartoitusmenetelmät hyvin hallitsevat biologit.

Kasvillisuus- ja luontotyyppi-inventointien maastotyötä on tehty useampaan aikaan kasvukauden aikana, huomioiden mm. eri aikaan keväästä ja kesästä kukkiva lajisto.

Liito-oravaselvitys on tehty viranomaisohjeistuksen mukaisin menetelmin ja lajin kartoituksen kannalta optimaaliseen ajankohtaan keväällä (Nieminen & Ahola (toim.) 2017). Liito-oravan papanat olivat yleisesti inventointiajankohtana hyvin havaittavissa maastossa. Liito-oravaselvitykseen ei katsota sisältyvän epävarmuustekijöitä, vaan se arvioidaan riittäväksi.

Linnustoselvitykset on laadittu yleisesti käytössä olevilla menetelmillä lintujen aktiivisimpaan pesimäaikaan. Kartoitukset on toistettu kahdesti, jotta alueella pesivästä lajistosta on saatu riittävä kuva.

Kaikkiin selvityksiin sisältyvät epävarmuustekijät liittyvät lähinnä luonnossa esiintyvään vuotuisen vaihteluun sekä maastoinventointien rajalliseen kestoan. Inventointitulokset ilmentävät aina hetkelistä luonnon tilaa, joka voi jossain määrin vaihdella vuosittain. Kokonaisuutena selvitykset katsotaan alueen maankäytön suunnittelun kannalta riittäviksi.

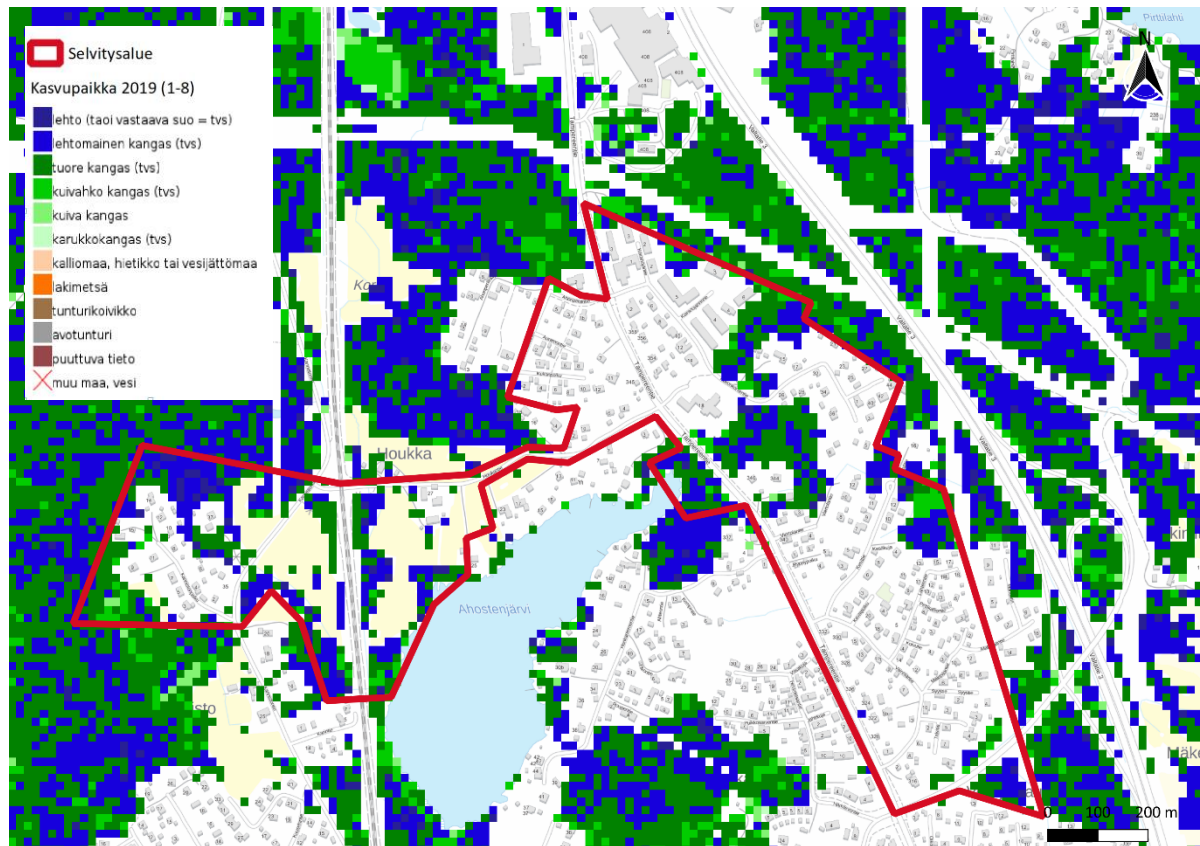
5 TULOKSET

5.1 Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen tulokset

5.1.1 Kasvillisuuden yleiskuvaus

Suurin osa selvitysalueesta on rakennettua aluetta. Rakentamattomia metsä- ja peltoalueita sijoittuu alueen länsiosaan, Kukonkorven alueelle sekä pieneltä osin alueen eteläosaan, Veräjänhaustan alueelle. Pääkasvupaikkatyytit metsäalueilla ovat lehtomainen (OMT) kangas sekä tuore (MT) kangas. Alueen länsireunalle sijoittuu myös lehtoa, jolla puusto on kuitenkin päätehakattu. Alueen metsät ovat laajalti talouskäytössä ja rakenteeltaan muuttuneita. Puusto on iältään nuorta, keskimäärin 30-40 -vuotiasta. Hieman varttuneempaa puustoa (60-80 -v.) sijoittuu pienialaisesti Kukonkorven alueelle.

14.2.2022



Kuva 2. Selvitysalueen pääkasvupaikkatyytit VMI aineiston perusteella (Luke 2019).



Kuva 3. Tavanomaista talouskäytössä olevaa kuusikangasmetsää (vas) sekä peltoalueita (oik) selvitysalueella.

14.2.2022



Kuva 4. Korpimuuttumaa Kukonkorven alueella.

Vesi- ja rantakasvillisuutta esiintyy Ahostenjärven rantaan ulottuvilla selvitysalueen osilla. Järven pohjoispäässä on kosteaa avo- ja pensaikkoluhtaa ja alueella järveen laskee kaivettu ojauma. Rannoilla kasvaa leveälehtistä osmankäämiä, järvikortetta, rantapalpakkoa ja keltakurjenmiekkää. Vesi-alueella esiintyy mm. ulpukkaa.



Kuva 5. Ahostenjärven rantaluhtaa ja järveen pohjoispäästä laskeva, kaivettu ojauma.

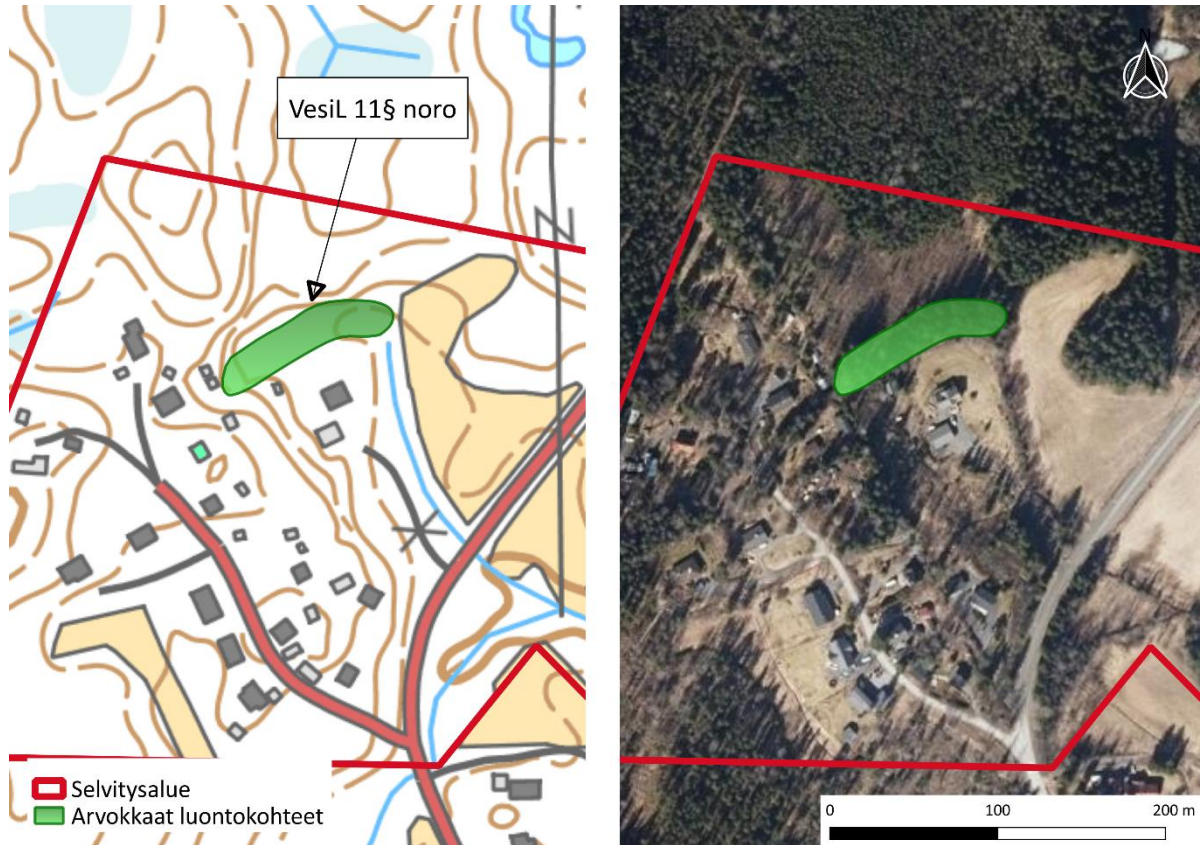
5.1.2 Arvokkaat luontokohteet ja lajit

Selvitysalueelle ei sijoitu Natura-alueita, luonnonsuojelualueita tai suojeluohjelmiin sisältyviä kohteita (Suomen ympäristökeskus 2021). Alueelta ei ole tiedossa myöskään Kemera METSO-ympäristötukikohteita eikä Metsäkeskuksen määrittelemiä metsälain 10§:n erityisen tärkeitä elinympäristöjä (Metsäkeskus 2021). Selvitysalueelta ei ole aiempia havaintoja huomionarvoisista kasvilajeista (Lajitietokeskus 2021).

Selvitysalueen länsireunalle sijoittuu uomaltaan luonnontilaisen kaltainen noro, joka täyttää Vesilain 11§:n mukaisen määritelmän suojeltavasta vesiluontotyyppistä. Kausikuiva norouoma on kivikkoinen ja sijoittuu länsiosastaan läheisten talojen pihapiiriin ja itäosastaan uoma laskee pelto-ojaan. Uoman

14.2.2022

ympäristöön on jätetty kapea puustoinen suojavyöhyke. Muutoin pohjoispuolinen metsäalue on päätehakattu ja eteläpuolella alue rajautuu peltoon. Kohde kuuluu arvokohdeluokkaan 1) Lainsäädännöllä turvatut kohteet.



Kuva 6. Selvitysalueelle sijoittuvan, Vesilain 11§:n mukaisen norouoman sijainti.



Kuva 7. Kivikkoinen norouoma selvitysalueella.

14.2.2022

5.2 Liito-oravaselvityksen tulokset

Lähtötietojen mukaan lähimmät liito-oravan asuttamat elinympäristöt sijoittuvat Riihimäki-Tampere-radan itäpuolelle, lähimmillään noin 300 metrin etäisyydelle selvitysalueesta (Lajitietokeskus 2021).

Selvitysalueen metsäkuviolla ei havaittu liito-oravan papanoita. Alueella on vain hyvin vähän lajille soveltuvaa elinympäristöä. Soveltuvimmat alueet sijoittuvat selvitysalueen länsireunalle, alueella olevan norouoman läheisyyteen, jossa kasvaa myös muutamia kookkaita haapoja.

5.3 Linnustoselvityksen tulokset

5.3.1 Yleistä

Lähtötietojen mukaan selvitysalueelta ei ole aiempia havaintoja huomionarvoisista lintulajeista, eikä alueelle sijoitu linnustollisesti kansainvälisesti, kansallisesti tai maakunnallisesti arvokkaita IBA, FI-NIBA tai MAALI-kohteita (Lajitietokeskus 2021, Birdlife Suomi, Leivo ym. 2002, Pirkanmaan lintutieteellinen yhdistys 2014).

Selvitysalueella havaittiin kevään ja kesän 2021 selvityksissä yhteensä 36 lintulajia, joista varmasti tai todennäköisesti 33 lajia pesii selvitysalueella tai sen välittömässä läheisyydessä. Ahostenjärvellä ravinnonhaussa havaittiin lisäksi kalatiira ja kalalokki, jotka eivät kuitenkaan pesi selvitysalueella. Myös haarapääskyjä kierteli alueella. Metsäalueilla yleisinä pesivät mm. peippo, pajulintu, tiltalti, hippiäinen, tali- ja sinitäinen, laulurastas, punakylkirastas, mustarastas, käpytikka, sepelkyyhky, kirjosieppo ja harmaasieppo. Peltojen ja kulttuuriympäristöjen lajistoa edustavat mm. keltasirkku, varis, naakka, varpunen, pikkuvarpunen ja västäräkki. Kahlaajista havaittiin rantasipi ja metsäviklo Ahostenjärven rannalla sekä lehtokurppa Kukonkorven metsäalueella. Petolintulajeja ei havaittu.

Taulukko 2. Selvitysalueella havaitut lintulajit.

Havaitut lajit	Tieteellinen nimi
Pyy	<i>Tetrastes bonasia</i>
Lehtokurppa	<i>Scolopax rusticola</i>
Metsäviklo	<i>Tringa ochropus</i>
Rantasipi	<i>Actitis hypoleucos</i>
Kalalokki	<i>Larus canus</i>
Kalatiira	<i>Sterna hirundo</i>
Sepelkyyhky	<i>Columba palumbus</i>
Käpytikka	<i>Dendrocopos major</i>
Haarapääsky	<i>Hirundo rustica</i>
Västäräkki	<i>Motacilla alba</i>
Rautiainen	<i>Prunella modularis</i>
Punarinta	<i>Erithacus rubecula</i>
Mustarastas	<i>Turdus merula</i>
Laulurastas	<i>Turdus philomelos</i>
Räkättirastas	<i>Turdus pilaris</i>
Punakylkirastas	<i>Turdus iliacus</i>
Luhtakerttunen	<i>Acrocephalus palustris</i>
Lehtokerttu	<i>Sylvia borin</i>
Tiltalti	<i>Phylloscopus collybita</i>

14.2.2022

Pajulintu	<i>Phylloscopus trochilus</i>
Hippiäinen	<i>Regulus regulus</i>
Harmaasieppo	<i>Muscicapa striata</i>
Kirjosieppo	<i>Ficedula hypoleuca</i>
Töyhtötiainen	<i>Lophophanes cristatus</i>
Kuusitiainen	<i>Periparus ater</i>
Sinitiainen	<i>Cyanistes caeruleus</i>
Talitiainen	<i>Parus major</i>
Harakka	<i>Pica pica</i>
Naakka	<i>Corvus monedula</i>
Varis	<i>Corvus corone cornix</i>
Varpunen	<i>Passer domesticus</i>
Pikkuvarpunen	<i>Passer montanus</i>
Peippo	<i>Fringilla coelebs</i>
Viherpeippo	<i>Carduelis chloris</i>
Punatulkku	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>
Keltasirkku	<i>Emberiza citrinella</i>

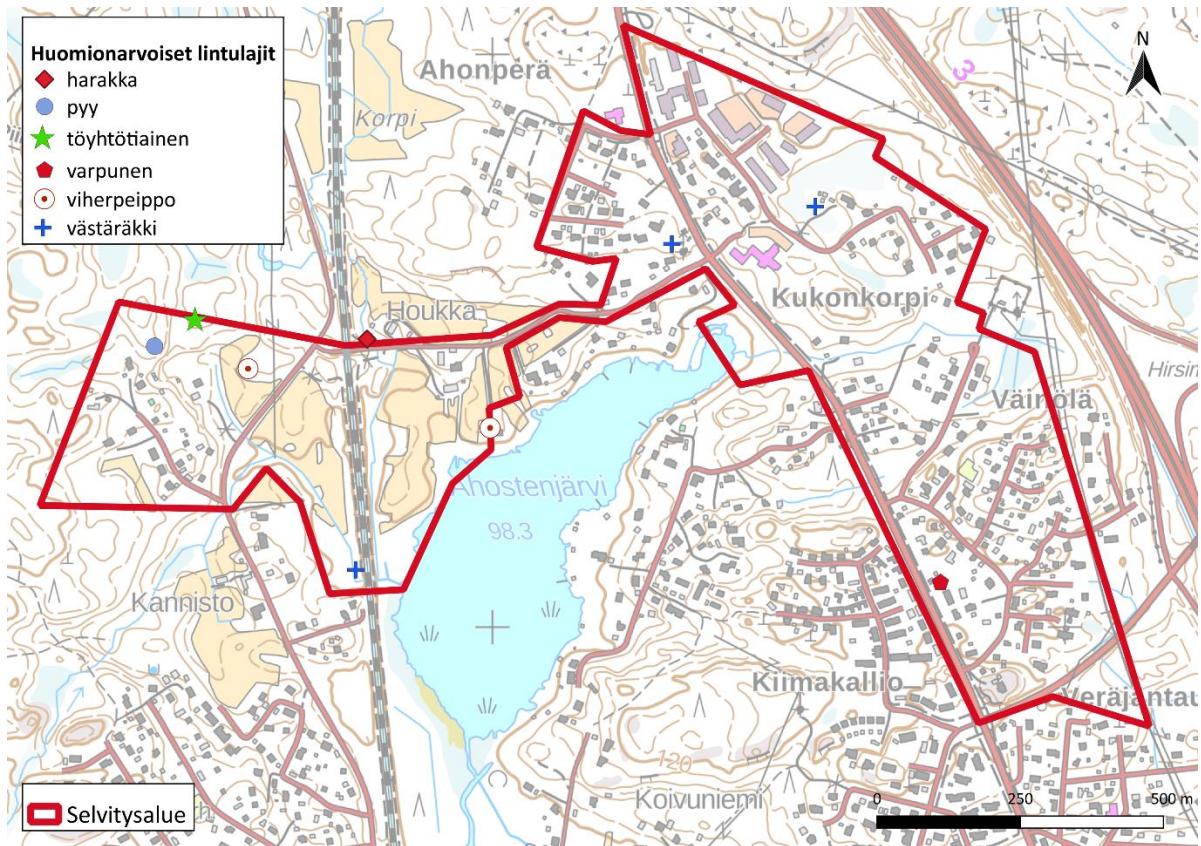
5.3.2 Huomionarvoiset lintulajit

Selvitysalueella pesivistä lajeista uhanalaisiksi on luokiteltu pyy (VU), töyhtötiainen, varpunen (EN) ja viherpeippo (EN). Alueella ravinnonhaussa kiertelevät haarapääskyt on luokiteltu vaarantuneiksi. Pyy ja alueella saalisteleva kalatiira kuuluvat lintudirektiivin liitteen I lajeihin. Rantasipi ja kalatiira on luokiteltu Suomen kansainvälisiksi vastuulajeiksi.

Taulukko 3. Selvitysalueella havaittujen huomionarvoisten lintulajien parimäärät ja suojelustatukset. Haarapääsky ja kalatiira eivät tiettävästi pesi selvitysalueella, mutta käyvät alueella ruokailemassa.

Laji		Parimäärä	Uhanalaisuus	Direktiivilaji	Vastuulaji
Pyy	<i>Tetrastes bonasia</i>	1	VU	x	
Rantasipi	<i>Actitis hypoleucos</i>	1			x
Haarapääsky	<i>Hirundo rustia</i>	0 (2)	VU		
Kalatiira	<i>Sterna hirundo</i>	0 (1)		x	x
Västäräkki	<i>Motacilla alba</i>	3	NT		
Töyhtötiainen	<i>Lophophanes cristatus</i>	1	VU		
Harakka	<i>Pica pica</i>	1	NT		
Varpunen	<i>Passer domesticus</i>	1	EN		
Viherpeippo	<i>Carduelis chloris</i>	2	EN		

14.2.2022



Kuva 8. Selvitysalueella havaittujen uhanalaisten, silmälläpidettävien ja lintudirektiivin liitteen I lajien reviirit.

Taulukko 4. Selvitysalueella pesivien huomionarvoisten lintulajien kuvaukset (mm. Kosonen ym. 2016) ja alueella pesivien parien määrä.

Laji	Tieteellinen nimi	Yleiskuvaus	Esiintyminen alueella
Pyy (VU, lintudirektiivi I) 1 pari	<i>Tetrastes bonasia</i>	Pyy on yleinen pesimälaji lähes koko maassa. Laji suosii kuusta kasvavia metsiä, ja sen levinneisyysalue noudattelee Suomessa kuusen levinneisyyttä. Suomen kanta on noin 470 000-250 000 paria, Pirkanmaalla noin 23 000-27 000 paria.	Pyyreviiri sijoittui selvitysalueen länsireunalle, arvokkaana luontokohteena rajatun norouoman läheisyyteen. Alueen ympäristössä on nuorta, tiheää sekametsää, joka on lajille soveltuvaa pesimäympäristöä.
Västäräkki (NT) 3 paria	<i>Motacilla alba</i>	Västäräkkiä tavataan aukeilla alueilla usein lähellä asutusta tai vettä. Se suosii paljaita alueita ravinnon haussa, missä se voi myös toteuttaa tyypillistä liikkumistaan. Suomen kanta on noin 430 000-580 000 paria, Pirkanmaalla noin 21 000-28 000 paria.	Västäräkki pesii alueen kulttuuriympäristöissä usean parin voimin. Reviirit havaittiin Kukonkorven alueella sekä Ahostenjärven länsipuolella, radan varressa.

14.2.2022

Laji	Tieteellinen nimi	Yleiskuvaus	Esiintyminen alueella
Töyhtötiainen (VU) 1 pari	<i>Lophophanes cristatus</i>	Havumetsien laji, joka tulee toimeen niin karuissa kalliomänniköissä kuin vanhoissa kuusikoissa. Paikoin sille kelpaavat jopa talousmänniköt, ja suosituja ovat pienipiirteisesti aukkoiset havumetsät. Töyhtötiainen ei ole samalla tavalla sidoksissa lehtipuupökökelöihin kuin hömötiainen. Yksilömäärä Suomessa 870 000. Pirkanmaalla pesii noin 23 000-43 000 paria.	Töyhtötiaisreviiri ulottuu selvitysalueelle sen länsireunalla. Selvitysalueen ulkopuolella on varttuneempaa, havupuuvaltaista metsää, joka on lajin pesimäympäristöä.
Varpunen (EN) 1 pari	<i>Passer domesticus</i>	Varpusta esiintyy lähes koko maan alueella. Varpunen pesii ihmisen seuralaisena niin kaupungeissa, taajamissa kuin maaseudullakin. Pesän varpunen tekee useimmiten rakennuksen tai muun rakenteen koloon. Taantunut voimakkaasti viime vuosina. Yksilömäärä Suomessa 490 000. Pirkanmaalla pesii noin 5 000-7 500.	Varpunen pesii selvitysalueen eteläosan asuinalueella ainakin yhden parin voimin.
Viherpeippo (EN) 2 paria	<i>Carduelis chloris</i>	Laji viihtyy etenkin kulttuuriympäristöissä niin kaupungeissa kuin maaseudulla, mutta lajin voi löytää pesivänä myös niin saariston katajikoista kuin hakkuun jälkeisestä taimikosta. Kaikkein sulkeutuneimpia metsiä viherpeippo välttää. Suomen kanta romahti rajusti kahdessa vuodessa, noin 60 %. Romahduksen aiheutti <i>trichomonas</i> -alkueläimen aiheuttama epidemia. Suomen kanta on noin 170 000 – 400 000 paria, Pirkanmaalla noin 7 000 – 16 000 paria.	Viherpeippo pesii todennäköisesti useamman parin voimin alueella. Reviirit havaittiin selvitysalueen länsiosassa.
Harakka (NT) 1 pari	<i>Pica pica</i>	Harakka pesii usein ihmisasutuksen läheisyydessä, mutta myös luonnonympäristöissä, erityisesti nuorissa, tiheissä metsiköissä. Suomen kanta on noin 390 000 yksilöä, Pirkanmaalla noin 7 000-9 000 paria.	Harakka alueen pesimälajistoon. Reviiri havaittiin radan läheisyydessä.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET

Kasvillisuus ja luontotyypit

Selvitysalueesta valtaosa on jo rakennettua aluetta. Metsäalueet ovat talouskäytössä, eikä alueella esiinny edustavia uhanalaisia tai silmälläpidettäviä luontotyyppisiä. Alueelle sijoittuu Vesilain 11§:n mukainen vesiluontotyyppi; kausikuiva noro. Kohde kuuluu arvoluokkaan 1: Lainsäädännöllä turvatut kohteet. Luontotyypin luonnontilan vaarantaminen on vesilain nojalla kielletty. Alueella ei esiinny muita kasvillisuuden arvokohteita, jotka tulisi maankäyttöä suunniteltaessa huomioida.

Liito-orava

Selvityksen perusteella alueella ei esiinny liito-oravaa, ja alueella on vain hyvin vähän lajille soveltuvia elinympäristöjä. Liito-oravan esiintyminen Lempäälän alueella keskittyy Riihimäki-Tampere-radan itäpuolisille alueille.

14.2.2022

Linnusto

Selvitysalueen linnusto on hyvin tavanomaista, eikä alueella esiinny linnustollisesti erityisen arvokkaita alueita. Alueella esiintyy yksittäisparein muutamia uhanalaisiksi ja silmälläpidettäviksi luokiteltuja lintulajeja, jotka kuitenkin esiintyvät Suomessa yhä melko yleisinä ja runsaina. Useimmat lajeista ovat sopeutuneet kulttuuriympäristöihin ja pesivät ihmisasutuksen tuntumassa. Metsälajeista huomionarvoisin on vaarantuneeksi luokiteltu pyy, jonka reviiri sijoittuu Vesilain 11§:n nojalla suojeltavan norouoman ympäristöön, ja mikäli alue säilyy rakentamattomana, säilyy todennäköisesti myös pyyreviiri alueella. Töyhtötiaisen (VU) reviiri sijoittuu pääosin selvitysalueen ulkopuolelle.

LÄHTEET

Avoin tieto –palvelu (Suomen ympäristökeskus 2021)

FCG 2020: Sääksjärven osayleiskaavan linnustaselvitys. Selvitysraportti.

FCG 2018: Sääksjärven osayleiskaavan luontoselvitys. Selvitysraportti.

Huttunen, A. & Pahtamaa, T. 2002: Luontoselvitykset yleis- ja asemakaavoissa. – Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen moniste 24, Oulu.

BirdLife Suomi 2021: Suomen IBA-alueet. <https://www.birdlife.fi/suojelu/alueet/iba/suomen-iba-alueet/>

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Ilmonen, J., Rytteri, T. & Alanen, A. (toim.) 2001: Luontodirektiivin kasvit ja selkärangattomat eläimet Suomen Natura 2000 -ehdotuksen luonnontieteellinen arviointi. Edita Oyj, Helsinki 2001.

Koskimies, P. & Väisänen, R. A. 1988: Linnustonseurannan havainnointiohjeet (2.painos). Helsingin yliopiston eläinmuseo, Helsinki.

Kosonen, L., Rintamäki, P., Seppälä, P. & Geiger, C. 2016: Pirkanmaan linnusto – Pirkanmaan Lintutieteellinen Yhdistys ry. Otavan Kirjapaino Oy, Tampere.

Leivo, M., Asanti, T., Koskimies, P., Lammi, E., Lampolahti, J., Mikkola-Roos, M. & Virolainen, E.. 2002: Suomen tärkeät lintualueet FINIBA. BirdLife Suomen julkaisu (No. 4). <https://tiedostot.birdlife.fi/julkaisut/finiba/finiba-raportti.pdf>

Luonnonsuojelulaki (1096/1996) ja -asetus (160/1997).

Maanmittauslaitos 2021: Kartta-aineistot. Avoimien aineistojen tiedostopalvelu. <<https://www.maanmittauslaitos.fi/asioi-verkossa/avoimien-aineistojen-tiedostopalvelu>>

Pirkanmaan lintutieteellinen yhdistys ry. 2014: Pirkanmaan tärkeät lintualueet – loppuraportti MAALI-hankkeessa. https://tiedostot.birdlife.fi/alueet/maali/pily-maali_raportti.pdf

Suomen Lajitietokeskus/FinBIF. <http://tun.fi/HBF.52118>

Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi –kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. – Suomen ympäristökeskus, Ympäristöopas-sarja 109, Helsinki.